

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor	Correspondențele se adresează redacției „FOAIA DIECEZANĂ” Iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIUNEA Librăriei și Tipografiei dice. în Caransebeș
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150	
” ” ” ” pe 1/2 an 5 ”	de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor.	
” România și străinătate pe an 14 franci	de aci în sus 10 coroane	

Zidirea, întocmirea și decorarea din lăuntru a locașului dumnezeesc, cum o cere biserica și tradițiunea

(Urmare)

Ornamentica stilului romanic e luată parte din regnul animalic, parte din al plântelor, parte din al amândorura.

Stilul romanic a domnit în țările apusene pe timpul cruciatelor; în special în Germania și Franța dela finea secolului X. până spre capătul secolului XIII. Pentru dezvoltarea lui se pot lua trei perioade:

1. *Stilul romanic timpuriu* (până la 1100). El arată peste tot oare care rigurozitate și simplitate având acoperiminte plane, ici colo și bolți, dară fără coaste, colane late, turnuri joase, în genere forme mai mult greoaie și puțin simetrice.

2. *Stilul romanic elegant* (până la 1180) are naie mijlocie boltită, pilastri înalți, colonne subțiri cu frunză unghiulară pe bază (adecă un ornament în formă de frunză pe cele patru unghiuri ale bazei), capetele în forma clubului rotunzit la unghiurile de jos și decorate cu frunze sculptate, portale avute, pe de afară frezele arcului rotund, în scurt pretutindene forme frumoase și pline de gust. O atențiune deosebită se aplică la ferestri și la portalul principal. *Ferestrile*, cari sunt de sticlă de regulă zugrăvită, se încheie sus în arc rotund, având două sau trei aripi împreunate într'oaltă cu colonne și cu arcuri. Ele se așază nu numai în năile laterale și în cea mijlocie, ci și în apsis, care de regulă are trei ferestri. *Portalul principal* e decorat foarte avut cu colonne și cu figuri, încheindu-se cu un arc rotund, cu timpanul, pe care se află înfățișări de ale lui Isus Hristos și ale sfinților. La cele mai multe biserici mănăstirești dăm înaintea portalului de un *portic*, care constă din galerii, ce se deschid în arcade cu arcuri romanice, încheind un spaț liber pătrat (curtea mănăstirii). Porticul acesta poartă numele *al crucii* (ambitus, Kreuzgang). — De regulă

au bisericile romanice din periodul acesta două turnuri așezate sau deasupra narticului lângă fațada vestică sau lângă naia transversală în laturile ei, de-a dreapta și de-a stânga. La unele biserici mari se află două turnuri atât în partea vestică cât și în cea estică a bisericii și pe lângă aceea de asupra spațului mijlociu al naiei transversale un turn mare în forma cupolei. *Interiorul* bisericii eră de regulă zugrăvit avut.

3. *Stilul romanic târziu* (1180—1250 în Bavaria și Austria până la a. 1350), numit și „*stil de trecere*”, eră o pregătire la stilul gotic. *Arcul ascuțit* compus din două segmente cercuale se află în împreunare cu arcul rotund, acuma în bolți; la ferestri și ușe e însă predominant încă arcul rotund, care adese-ori se împărțește în mai multe segmente cercuale. De asupra portatului vestic se pun *ferestri în forma roții*. La întărit zidurile se așază lângă dănele pe din afară *stâlpi propitiori*, joși și micuți și acoperiți cu frontone simple. Direcțiunea întregului edificiu, care tinde în sus (bolți în arcuri ascuțite), află și pe din afară expresiune vie în *turnuri*, cari de regulă au *forma octogonală*. Acoperimântul lor se înalță într'o piramidă ascuțită, care la cele patru unghiuri adese-ori e încunjiurată de turnulețe micuțe. *Columncele*, acuma pe bază fără frunză unghiulară, sunt decorate la trunchi cu ornamente. *Capetelele* au forma mugurului (bobocului), care e format din frunze singurite mari la capăt încovăiate. Ce se atinge în urmă de *ornamentică*, apoi ea se distinge prin fantazie avută, prin eleganță și dexteritatea tehnică. Deși în periodul acesta formele fundamentale rămân aceleași (numai apsis ia forma unui semioctogon, e deci poligonală), totuși pretutindene se arată o dezvoltare nouă, avută, producând forme pripite, din ce în ce mai îndrăznețe.

Din bisericile zidite în stilul romanic, de care amintim aici, că la feluritele națiuni au luat și oarecari particularități naționale, înducem următoarele: *din secolul 11*: catedrala din *Pisa*, din *Avignon*, biserica s. *Michale* din *Hildesheim*, s. *Emeran* din *Regensburg*, catedrala din *Mainz* restaurata după focul din anul

1081, catedrala din *Bamberg* zidită între 1004 – 1012 (reconstruită în sec. 13), catedrală împărătească din *Speier* întemeiată 1080, reînălțată după focul din a. 1137; din secolul 12: bisericile catedrale din *Parma*, *Piacenza*, *Bayeux*, (Franța de nord), *Santiago de Compostella* (Spania), *Durham* (Anglia), *Worms și Biburg* (Bavaria), bisericile mănăstirești din *Clugny* (Franța de sud), *St. Etienne și St. Trinité din Caen* (Franța de nord), din *Laach* și din *Heiligenkreuz* (Austria de jos). Din bisericile zidite în stilul de trecere amintim: catedrala din *Trient*, catedrala *S. Pablo din Saragossa* (Spania), domul din *Limburg* (Prusia districtul Wiesbaden) și biserica mănăstirească din *Lilienfeld* (Austria de jos).

10. Stilul gotic.

Din stilul romanic s'a dezvoltat stilul gotic. Numele i-s'a dat de Italiani, cari cu numirea aceasta voiau să-l însemne ca un stil strănu și curios. Însemnarea lui artistică stă într'un fel de spiritualizare a materiei, care se efectuează cu aceea, că stilul lasă se dispară așa zicând materia, dezvoltând din cale afară ferestrele și aplicând pretutindene forme îndrăznețe, ce tind în sus. Planul fundamental a rămas același ca și în stilul romanic, numai executarea lui e aici alta, diferindu-se în multe privințe.

Începuturile prime ale stilului gotic au apărut în Franța de nord, pe când dezvoltarea lui proprie și deplinirea lui s'a întâmplat în Germania. De aceea a luat și numirea de „stil german”. Alte numiri sunt: stilul arcului ascuțit, arhitectura propilelor, stilul romanțic sau și germanic. Stilul gotic a domnit în țările occidentale de la secolul 13. până la finea secolului 15 începând cu forme mai simple și fiind cu forme complicate și de tot îndrăznețe.

Semnele caracteristice ale stilului gotic sunt înaint: de toate *arcul cel ascuțit*, care se compune din două segmente cercuale, și *construcțiunea boltilor corăspunzătoare arcului acestuia*. Acest principiu fundamental al arcului ascuțit se prezintă în toate părțile edificiului și chiar și în ornămintele lui.

Biserica gotică se rădăcă pe planul fundamental al crucii latine cu corpul său la o înălțime, cu care domnesce peste toate edificiile profane. Cât de singuritele ei părți, apoi *presbiteriul* sau corul de sus nu se încheie mai mult cu o apsidă semicercuală, ci numai cu una poligonală. *Sub naia transversală*, care numai arare-ori se cunoaște pe din afară, lipsește cripta din stilul romanic. *Naile laterale* se întind peste naia transversală în jurul corului, care e despărțit de dânsule cu un zid, formând între pilastrii încheierii poligonale *capetele*, de regulă șapte, unde credincioșii își află locul cel mai îndemnat la converbire secretă cu Dumnezeu la rugăciune cu voace submisă. Rândurile cele lungi de *pilastrii*, cari poartă boltile corului și ale tot edificiului, făcuți în arc ascuțit, și-au pierdut forma masivă, înălțându-se ușor la boltă în forma mânușelor înguste compuse din semicolumne mai tari sau mai slabe.

Așisderea apar mai ușoare și mai gingașe înseși câmpiile boltilor, fiind întinse în forma arcului ascuțit între brăie sculptate.

Corespunzător direcțiunii verticale a edificiului câmpiile cele întinse ale pereților s'au restrâns la spațe de tot mici mai ales prin dezvoltarea din cale afară a ferestrelor. Această dezvoltare a cauzat împărțirea ferestrelor cu columne în două sau mai multe părți. Păretele fere stree se împărțește adică în două sau mai multe câmpii, din care fiecare se încheie într'un arc ascuțit fiind toate împreunate cu arcul comun. În spațul deasupra câmpiilor ferestrei și sub arcul ascuțit comun se află un ornament de piatră găurit, la început mai simplu curat geometric apoi mai complicat. De regulă se cuprindă ornamentul acesta din unul sau mai multe cercuri, cari în lăuntru, aveau trei sau patru semicercuri împreunate întolaltă.

Narticul bisericii gotice e îmbinat organic cu edificiul propriu, aflându-se sub și între turnurile bisericii.

Exteriorul bisericii gotice se distinge prin o *fațadă* frumoasă, al cărei ornament principal e portalul.

Acesta, îngustându-se în lăuntru, e decorat cu sculpturi ingenioase, cari de regulă se repoartă la începutul istoriei sante. De asupra arcului ascuțit al portalului se rădăcă ca și de asupra ferestrelor un fronton decorativ înalt și ascuțit, având la unghiuri turnulețe mici piramidale (fiale). Laturile frontonului sunt ornate cu *frunze* (sau *chugari*). *Interiorul* cu un ornament de piatră găurit, iară culmea cu așa numită „floarea crucii”. De asupra portalului — în fața culmii frontonului — fațada de regulă e ornată cu fereastra rotundă numită „trandafir”, un ornament de arhitectură foarte frumos, care în unele biserici are un diametru până la 40'.

Mai pre sus de fațadă se rădăcă în mijlocul sau în una din laturele fațadei *turnul*, care stă în acord armonios cu tot edificiul. Turnul gotic e zidit în patru-unghi, se ridică în mai multe etaje, trece sus în octo-unghi, purtând o turlă de piatră înaltă și octogonală în forma piramidei, care turlă e găurită cu multă măestrie și a cărei culme e ornată cu floarea crucii. Pilastri și proptitori gingași, turnulețe micuțe și un ornament varin de piatră decorează unghiurile și laturile turnului jur împrejur.

Păreții de alungul edificiului iau în stilul gotic, în locul forme lor monotone de mai înainte, o vioiciune mare prin pilastrii proptitori înguști și înalți, cari încunjură biserica. Prin aplicațiunea pilastrilor acestora și a turnurilor, prin decorarea exteriorului cu turnulețe micuțe și cu flori de cruce caută să răspice stilul gotic și în materia edificiului ființa spiritului creștin, care tinde din răspuțeri în sus' la cele înalte.

În urmă cât de *ornamentica plastică și sculpturală*, apoi în lăuntru se aplică la decorarea capitulelor și a bazelor de pilastri, a încădrărilor de ferestri

etc. în modul cel mai variu frunze de trandafir, de iederă, de trifoiu și de viie, pe când pe de *afară* predominesce decorarea cu frontone, turnulețe și pilastri mici, cu florile crucii etc.

Stilul gotic, ocupând locul celui romanic, s'a lățit peste tot occidentul, luând în singuritele țări, în puterea influințelor climatice și naționale, oare-cari particularități.

Cele mai însemnate biserici zidite în stilul gotic sunt: în *Francia*: Notre Dame din Paris (sec. 12), catedralele din Laon (sec. 12), Rheims (sec. 13), Soissons (sec. 13), Rouen (sec. 13), Chartres (sec. 13) și Amiens (sec. 13); în *Germania*: catedralele din Strassburg (sec. 14—15), Ulm (sec. 14—15), Freiburg i./B. (sec. 13—15), iară mai ales din Colonia (începută în sec. 13. finită de abia în veacul nostru), apoi bisericile: S. Lorenz (sec. 13—15) și S. Sebaldus (sec. 14) din Nürnberg, S. Lambertus din Münster (sec. 14—15), S. Martin din Landshut (sec. 15) și S. Maria din Lübeck (sec. 13—15); în *Austria*: catedrala S. Stefan din Viena (sec. 14) și bisericile s. Veit din Praga (sec. 14) și S. Barbara din Kuttenberg (sec. 14); în *Anglia*: catedralele din York (sec. 14) și Exeter (sec. 14); în *Spania*: catedralele din Burgos (sec. 13), Toledo (sec. 13) și Sevilla (sec. 15); în urmă în *Italia*, unde, păstrându-se unele forme antice, stilul gotic s'a format într'un mod propriu sunt de indus cu deosebire catedralele din Siena (sec. 13), Milano (sec. 14) și Orvieto (sec. 14).

II. Stilul renesansei (renașterii)

În secolul al cinci-spre-zecelea prinseră în Italia să se imiteze formele de construire ale Grecilor și Romanilor din timpul înainte de Hristos, acomodându-le necesităților moderne. De la renașterea aceasta a formelor antice de construire stilul a luat numele „al renesansei“. Împrejurarea, ca artiștii și învățații grecești, fugind după căderea Constantinopolii la Italia, au întărit acolo acea direcțiune spirituală, ce se caracterizează prin predilecțiunea pentru anticitatea așa numită clasică, precum și dorința vie de independență pentru individ au favorizat mult introducerea și lățirea stilului renesansei. Arbitriul personal în aplicarea formelor de zidire se dă pe față din ce în ce tot mai mult, fiindu-i caracteristic stilului întreg. Pe când înainte edificile bisericesti erau respicațiunea spiritului timpului și al culturii unui popor întreg, acuma au ajuns a fi numai respicațiunea spiritului arhitectului.

Din Italia s'a lățit stilul renesansei mai întâiu la Francia, unde și-a căpătat numele, apoi la Spania și în urmă de abia la Germania și Austria.

Stilul renesansei se poate împărți în trei perioade: în renesansă *timpurie* (până la sec. 16), în renesansă *dezvoltată* sau timpul înfloririi (până la sec. 17) și în renesansă *târzie* sau timpul degenerării renesansei (până la sec. 19).

1. *Renesansa timpurie* e timpul nestabilității și al căutării după forme stabile. Basilica cu colonne și năile laterale boltite e punctul de purcedere al re-

nesansei acesteia. Pe turnuri și acoperemințe se întrebuintază cu predilecțiune cupola. Fațadele sunt indicate în planul fundamental, n'au încă un tip pronunțat. Cât de decorarea lor, apoi ele sunt ornate cu pilastri și cu arcuri închipuite. Boiți îndrăznețe în forma semicilindrului se întind asupra spațelor mari, dând interiorului un aspect impozant. În exteriorul bisericii lipsesc pilastrii și arcurile proptitoare, păreții sunt monotoni și mai mult netezi. Ferestrele au formă pătrată și de regulă o încheiere orizontală. Decoratiunea ornamentală se poate numi încă simplă, aplicându-se cu deosebire la altare, amvoane, vase de botez și de apă sfințită, scaunele corului etc. Intemeetorul acestei arhitecturi moderne a fost iatalianul Filippo Brunellesco (1377—1446).

(Va urmă)

Religiunea pentru școalele populare de Ioan Berescu și Nicolae Aron

(Urmare)

În cele premerse am arătat, că *alegera materiei de învățământ* este greșită. Tot așa stă lucrul și cu *distribuirea materiei*. În privința distribuirii materiei de învățământ din Religione sunt două direcțiuni. Unii susțin, ca în fiecare an de școală să se percurgă atât istorioare din Testamentul Vechiu, cât și din Testamentul Nou, așa, că copiilor mai mici li-se propun istorioare biblice (din T. V. și N.) mai ușoare, iar în anul următor — repetindu-se cele propuse în anul premergător, — tot istorioare biblice (din T. V. și N.), dar dintre cele mai grele, înaintând astfel după principiul lor pedagogic „dela ușor la mai greu“ și amplificând în fiecare an următor materia anului premergător. Percurgerea aceasta a materiei în anumite cercuri, cari din an în an se măresc, este așa numita procedare după „*cercurile concentrice*“. — Alții iarăș, — mănecând dela principiul bine stabilit, că individul în dezvoltarea sa intelectuală trece prin aceleași stadii, prin cari a trecut omenimea întregă în dezvoltarea sa culturală, — susțin, că în fiecare an de școală să se percurgă numai o parte anumită din materia de învățământ, dar cât se poate de amănunțit, pentruca astfel să nu se obosească puterile spirituale ale copiilor cu cuprinderea lucrurilor din timpuri diferite. Și fiindcă omenimea în cursul dezvoltării sale, în anumite epoce și-a avut felul său de cugetare anumit, și-a avut ideile sale proprii, (în epoca de bronz d. e. oamenii n'au avut idee de electricitate sau de rادیu), iar în educație voind a urmă calea naturală în dezvoltarea culturală a individului, — care e aceea pe care ni-o arată istoria culturală a omenimei, — de aceea se cere, ca în fiecare

an de școală să se porcurgă numai anumite părți din materia de învățământ, corăspunzătoare gradului de pricepere al copilului. Procederea aceasta o numim a »*treptelor culturale-istorice*«.

În manualele de religione, de carine ocupăm, nu e respectat nici unul, nici altul din cele două principii amintite, pentru că aflăm pentru anul II istorioare din T. V., pentru anul III istorioare din T. V. și N., iar pentru anul IV istorioare din T. N. și câteva din istoria bisericii creștine dela început.

Cu privire la *modul de propunere (metodul)* al istorioarelor biblice, autorii indică în prefața broșurei prime învechitele și ruginitile principii: „Istorioarele se vor propune, ca și piesele din cărțile de cetire: se vor istorisi mai întâiu din partea învățătorului, apoi din partea elevilor, iar pe oara viitoare piesa li se va da elevilor de cetit și de istorisit, stăruiind ca la istorisire elevii să folosească intru cât e posibil cuvintele din carte“

Astăzi, când lumea pedagogică a perfecționat modul de propunere într'atâta, încât rezultatele obținute pe acea cale nici compară nu se pot cu rezultatele ce s'au obținut pe calea cea veche; astăzi, când toată lumea cultă se nizuște a ține pași cu rezultatele științei și în pedagogie și a pune în aplicare principiile pedagogice bazate pe cercetări psihologice făcute de cei mai de valoare bărbați ai științei; acum, în veacul al douăzecilea, a propune în școală tot după ruginitul metod, care nu are nici o bază științifică, sau a da indigitări de felul celor din prefața broșurei prime din cărțile de religione ale autorilor: nu însemnează altceva, decât *a ne juca de-a școala*.

O propunere seacă, ca și cea indicată de autori, a materiei de religione nu poate deșteptă, nici promovă interesul copiilor; inimile lor frafede rămân reci, indiferente. Nici vorbă nu poate fi deci, de urmărirea scopului ce-l are Religionea în școala poporală; cu atât mai vartos însă se urmărește promovarea *indefesentismului religios*.

Acelaș lucru îl aflăm așadară, atât cu privire la alegerea și aranjarea materiei de învățământ, cât și la modul de propunere indicat de autori — că nu se urmărește scopul ce-l are Religionea în școala poporală, un lucru acesta, pe care l-am putea asemăna cu lucrarea unui întreprinzător, d. e. care voiește să zidească o casă, fără ca să se priceapă la aceasta.

A mai stărui la acest punct, înseamnă a te desbrăca de omul de azi și a te îmbrăca în „Schulmeister“-ul dimnante de asta cu câteva sute de ani.

Cât de puțin se pricep autorii cărților des pomenite la lucrarea unei cărți pentru școala po-

porală, se vede și de acolo, că de „întrebările“ dela finea pieselor și de moralizările plictisitoare, — și acestea tot rămășițele învechitului metod — nu mai scapi.

Și apoi încă un lucru. Manualele sunt provăzute cu ilustrațiuni (icoane). Abstrăgând dela împrejurarea, că icoanele din cele trei broșuri nu tocmai corespund recerintelor estetice și stilului nostru bisericesc, pedagogi de valoare zic, că icoanele să nu fie puse în manualele didactice, ci să fie mari și să se arate școlarilor în decursul propunerii.

A ne ocupă mai departe cu manualele din cestuine, ar fi lucru de prisos. La fiecare paș ai trebui să zici: Nu corospund, nu corespund. Cauza o aflăm în următoarele: Cea mai mare parte dintre autorii cărților noastre de școală sunt conduși de idea, că ei trebuie să lucreze numai pe baza experienței lor, — ignorând tot ce au experiat și alții, — fiindcă numai așa cred că pot produce ceva original. Omenimea însă progrosează cu pași repezi, și ceea ce unul și altul a experiat în timpul de față, alții, bărbați savanți și chiar și genii, au experiat-o mai înainte cu sute de ani. Astfel ajungem în poziția, că ceea ce la noi se crede a fi nou, la alții e deja învechit și lăpădat. Și în deosobi în învățământul Religionii, mai cu seamă reprezentanții școlii herbert-zilleriane în Germania, au făcut și fac încă și azi progrese uimitoare: A scrie astăzi cărți de Religione și a nu țineă cont de ceea ce s'a lucrat și se lucră în această școală pe terenul învățământului Religionii, înseamnă a scrie un manual de Geografie — acum în voacul al douăzecilea — după ideile lui Aristotel și ale lui Ptolomeu despre lume, și a ignoră ideile lui Keppler, Newton, etc.

Dreptaceea încheiu cu cuvintele unuia dintre cei mai de valoare pedagogi români: „De ce oare să fim noi Românii, condamnați a trece prin toate greșelile culturale, prin cari au trecut și alte popoare? Nu e mai rațional și mai folositor a trece peste aberațiunile acelor popoare și a merge direct la *isvorul cel mai de curând* descoperit și a ne adăpa de aici?“

P. Bizerea.

C O R E S P O N D E N Ț Ă .

Onorabilă Redacțiune!

E târzie și prea târzie desbaterea și regularea unei chestii, dar și mai rușinos ar fi pentru noi, dacă nici decât nu am regula-o, ci azi-mâne ar ajunge în mâinile unei generațiuni mai abile, ba chiar în posesia statului sau a socialiștilor, mai știi, și ne-ar judecă de oameni slabi. Înțeleg sesiunile par., cari încă pre

multe locuri sunt tufişuri neproductive. Nu a cutezat şi nu cutează betul posesor să se sloboadă la cheltueli cu târşitul şi cu plantarea de pruni, meri, peri şi vie din cauza eventualităţii de moarte sau strămutare, şi aşă deci mii de cor. se perd. Scotocind prin protocoalele vechi, am aflat unele şi altele privitoare la viaţa morală a preoţimei şi a poporului, dar acest izvor material s'au lăsat neexploatat şi dat în mâna sorţei. Un sistem raţional nu s'a introdus, şi de aci văerările comune, că sesia aduce puţin. Şi-au frământat capul unii preoţi, ba doi colegi din apropiere au şi exoperat invoirea dela Vener. Consistor, ca să dea o parte din cele 3 sesii în parte pe 30 ani, cu îndatorirea, ca respectivii să planteze pruni şi meri. Ei, dar la punerea în lucrare ideea a dat de astfel de pedeci, încât nu s'a putut realiza. Se poate realiza ideea însă în alt mod, şi folosul ar lua un avânt îmbucurător. Venerab. Consistor să aducă un conclud de aşă natură, ca preoţii să-şi privească de merit şi moralmente să fie constrânşi, întocma ca şi la celelalte afaceri ale parohiei a drege şi a face cât se poate de productivă şi şesia par. Aşă d. ex. să târşască. să planteze pomi, samene lucernă, gunoască cu şlacnă, îngrădească cât de solid plăţuri par., ba chiar să zidească şi casă pa plăţ. Există un circular, după care nu se permite a zidi decât casă de lemn mătătoare pe plăţul par. Despre toate acestea investiri prootul să poarte un protocol întărit şi cu eventuale atestare. La moartea sau strămutarea preotului să ţină cont cu noul preot, care să fie deobligat a rebonifica următorilor event. preotului, care se strămută, toate spesele, ce nu ar fi încă rebonificate în decursul, de când s'au făcut şi până la moarte. Punem cazul, că în cutare comună preotul a târşit în decurs de 5 ani 3 jugere de pământ, ce l-a costat 300 fl şi a îngrădit plăţul par., ceea ce l-a costat 60 fl. Plăţul l-a îngrădit în anul 1 dar de târşit s'a apucat abia în al 3 an, aşă că numai 2 ani i-a tras folosul. Preotul ce se duce nu se poate înţelege cu cel de nou ales nici în privinţa gardului, nici în aceea a târşitului. Şi ia deci judecatori, cari staveresc, ca alesul să plătească pentru gard 35 floreni iară pentru târşit să rebonifice să zicem 200 floreni ceea ce alesul să fie constrâns a rebonifica antecesorului sau următorilor aceluia. Ba mă incumăt a zice, că dacă cu 1 an mai nainte a gunoit cutare loc cu atâtea şi atâtea care de gunoiu sau min. de şlacnă, fără de ai trage şi folosul, să se restituie şi aceea. Astfel nu va mai obiecţiona nime, că investeşte banii în nesigur, ei-şi va folosi şi sie şi următorului. Cu venitul dela câteva sute de pruni în sesie îşi poate ţineă preotul un fiu la şcoală iară dacă ştie că şi casa i-se rescumpără în mod echitabil, nă va preferă a-se trage prin cotunele altora ci-şi va zidi însuş şi casă. — Judece ori cine cum va vrea, nu mă genează ce am scris, iar dacă ideea e bună, rog pe oameni de bine, cari fac parte din Consistor să aducă în proxima sedinţă tema aceasta spre desbatere, fără privire, că ea purcede dela un

apostol de cei mici, cum am mai păţit cu o propunere în sinodul prot., că nu s'a primit, până de alt rând punându-o tot în acel veştmânt un corifeu; atunci s'a primit.

Iuliu Bumbescu, preot.

MÂNIA

Mânia este o patima si încă mai urâtă, mai crudă şi mai grozavă decât oricare alta. Mânia este înspăimântătoare, aducătoare de nenorociri şi se cunoaşte la prima vedere. Celelalte patimi, ca: pizma, ura, lăcomia, luxul, etc., nu se cunosc deodată, se mai pot ascuude; mânia însă izbucneşte deodată, să întipăreşte pe faţă, străluceşte în ochi. Toate celelalte patimi au un fel de linişte şi sânge rece, mânia însă ca şi nebunia nu se stăpâneşte, e surdă la orice sfat şi judecată. Uită până şi legăturile de rudenie, nu e în stare a deosebi dreptatea şi adevărul, caută să se reverse spre a se înneacă în sânge şi omor.

Omul în mânie îşi pierde judecata.

Îi cunoaşteţi fără îndoială chipul:

Sângele clocoteşte în jurul inimii sale, mânia îi dă o faţă grozavă de văzut, înroşită de fierberea internă a sângelui său, ochii săi nu mai sunt aceiaşi, ei aprinşi şi scânteitorii; părul sburlit; buzele învineţite îi tremură; răsufierea îi este şuerătoare; el geme şi mungeşte; dă din mâni; picioarele îi tremură; dinţii îi scrâşnesc. Nu cruţă pe nimeni; toate mădularele îi sunt unelte ale mâniei sale.

Mânia ca şi frica ne face să vedem totul în negru şi unde totul este negru, nu se mai deosebeşte nimic.

Am avut prilej să văd pe un om în mânie scrâşnind din dinţi, cum uruie două pietri de moară. Eră îngrozitor; ceea ce m'a făcut să cuget mai mult asupra acestei patimi.

Patima aceasta este înfierată atât de oamenii învăţaţi, de filozofi cât şi de s. evanghelie, când zice: „Tot celce să mânie pe fratele său, vinovat va fi judecării“, şi în alt loc; „... să nu apună soarele întru mânia voastră“. Solomon zice: „Cel târziu la mânie cu multă minte este, dar cel iute la mânie îşi arată nebunia“ şi „cel târziu la mânie este mai mare decât un viteaz“, cum şi „celce ştie să se învingă pe sine este mai presus celui ce învinge oraşele“. Sfântul apostol Iacob zice: „Drept aceea, fraţii mei iubiţi, să fie tot omul grabnic la auzit, târziu la vorbit, târziu la mânie, căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.“

Mânia nu grăbi să o veşi asupra cuiva, ca să nu te căieşti; că după cum se zice, căinţa din urmă cu paguba ta să curină. „Mânia face sufletul să nu cunoască adevărul, pentru aceea să nu te mâni fără pricină“. În timpul mâniei să nu faci nimic, după cum nici odată nu vei plecă pe mare în timpul furtunei. Iartă deci, nu te răzbună.

Mânia prosteste și pe cei înțelepți și chiar pe domnitori, cum zice poetul D. Bolintineanu:

„Mulți vrăjmași au domnii însă cel mai rău, este chiar mânia sufletului său“.

Frumos traduce G. Coșbuc din limba sancrită, arătând cât ține mânia la oameni:

„Mânia 'n oamenii cei buni

„Se naște moartă, se topește;

„În cei cu minte-un ceas trăește;

„În semidocti trăește luni.

„Trei ani în prostii cei din gloată,

„Iar' în mișei vieța toată“.

Leacul cel mai bun în privirea mâniei este mintea și judecata dreaptă. Să ne ferim a judeca după simple bănueli și de a crede lesne ceea ce ni se spune, căci sunt atâția oameni, cari mint, ca să înșele, și sunt atâția alții, cari mint, penrucă sunt înșelați.

Francezul spune, că mânia trece zicând alfabetul; iar un proverb turcesc sfătuește: „Când simți, că ești pe cale de a te mânia, taci“, și încă altul: „Când te simți mănios și ești în picioare, așează-te jos și dacă tot nu-ți trece, sileștete să rizi“.

Să ne silim dar să vedem întotdeauna lucrurile supărătoare în bine, să depărtăm toate gândurile, cari sporesc mâhnirea, amintindu-ne pe toate cele, cari o pot ușura. Făcând astfel ajungem încet-încet să primim obicei, — ne obicinim a ne stărpi mânia — și obiceiul se face pornire firească, fericită și pentru noi și pentru cei din jurul nostru. „Albina“!

Varietăți

Consistor plenar. Pe Luni 7 Noemvre la 10 oare este convocată o ședința a Consistorului plener.

Fundațiuni frumoase. Doamna *Anastasia Tempa*, a eternizat memoria repausatului său soț, a preotului *Paul Tempa* din Toracul Mare, prin mai multe fundațiuni, dintre cari amintim două de câte 40.000 coroane, una înființândei episcopii din Timișoara, alta Alumneului de acolo. Faptele vorbesc.

Cazuri de moarte. Doamna *Elena Țunca*, sora fostului general Doda, a încetat din viață Mercuri în 2 Noemvrie a. c.

— Colonelul în pensiuie *Ignatie de Iacobich* a repausat Joi noaptea în Sibiu. Remașițele pământești vor fi transportate la Caransebeș.

D-l Enea Hodoș, profesor de pedagogie, la cerea sa proprie, s'a pensionat.

Muițămîntă publică. Cu adevărat zi de păznire a fost ziua de sântul Dimitrie pentru mănunchiul locuitorilor din com. Feneș. Ei au avut fericirea ca și altădată a-și îndreptă privirile spre tânărul teolog abs. V. Paica, a-i ascultă cuvintele rostite cu mult vervă despre cel mai sfânt lucru al omului, credința. Tot așa seara, acelaș tiner teolog ajutat fiind și de domni inv. F. Băcila ai Ilie Sârbu a dat cu succes, cu țărani noștri, concert. Cât de mare e pentru satul nostru acest lucru o pot mărtu-

risi octogenarii, ca ceva, lor cu totul necunoscut. Nu, putem însă trece cu vederea, fără a accentua, că pe lângă celelalte puncte foarte nimerite a fost disertația clericului V. Paica, care după ce ne îndeamnă la fapte și nu cuvinte, încheie cu cuvintele, ca sumă celor zise — ce de altcum și noi le aflăm a fi zise cu scaun la judecată — că „opinca, gurguiul este talpa țării“. Mulțumim d-lor învățatori, cari ne-au onorat cu prezența și zelosului preot Ilie Pepa. Din ce credem, totodată că se implinesc și cuvintele poetului: „Preoți, învățatori, cu voi mii nainte!“ Venitul concertului de 40 cor. se va întrebuința pentru scop bisericesc. Au suprasolvit următorii stimați domni: Ilie Pepa, preot 3 cor., V. Miklosy 3 cor., învățatorii Ioan Humita, 3 cor., Stache Gerga 2 cor., George Miloșevici 3 cor., Ioan Paica primcodr., 3 cor., Z. Tesaci primcodr. 3 cor., N. Albert cod. 1 cor., F. Lajos 1 cor., Z. Mariuca codrean 1 cor., 20 fil., Mihail Imbrescu 1 cor. pentru ce primească prea stimații domni și binefăcători căldurcase mulțumiri. Feneș 1905. *Ioan Paica*, președintele com. parochial. *Ioan Morariu*, notar.

Bibliografii

În editura Tipografiei și Librăriei diecezane a ieșit de sub tipar:

„Calendarul Românului“

pe anul comun 1906.

Cuprinsul ales. Ilustrațiuni frumoase.

Prețul 50 fileri.

La Tipografia și Librăria din Caransebes

se află următoarele cărți ale prof. Dr. **Petru Barbu**:

Istorieare Religioase-morale, I Carte de Religione pentru școalele populare, 30 fil.

Istorieare Biblice, II carte de Rugăciune pentru școalele populare, 30 fil.

Istorieare Bisericești, III Carte de Religione pentru școalele populare, 30 fil.

Catehismul, IV Carte de Religione pentru școalele populare 40 fil.

Carte de Rugăciuni și cântări bisericești, cu binecuvântarea arhierescă. (Format mic, 160 pagini, broșurată 50 fil., legată dela 60 fil.—10 cor.)

Istoria sântă a Testamentului vechiu, I Carte de Religione pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria sântă a Testamentului nou, II Carte de Religione pentru școalele medii, 80 fil.

Istoria Bisericească, III Carte de Religione pentru școalele medii, 1 cor.

Concurs

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan ddo 12 Ianuarie Nr. 4763 Sc. ex 1905 se escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc la clasa III-a mixtă de nou înființată în comuna **Răcășdia**, protopresbiteratul *Bisericii-Albe*, cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele :

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. Lemne pentru învățător și școală 120 cor.
3. Pentru conferințele învățătoresci 24 cor.
4. Pentru adunarea generală 40 cor.
5. Scripturistica 20 cor.
6. Pentru servitorul școlii 60 cor.
7. Cortel liber în edificiul școlii !

Doritorii de a ocupa acest post, cari pot fi și învățători și învățătoare, au a-și trimite recursele lor înstruate conform Regulamentelor din vigoare la adresa comitetului parohial din Răcășdia prin oficiul proto-presbiteral din Iam, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, dar numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual, și nici cum în ziua de alegere.

Pentru prestațiunile făcute înainte în alte comune, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Din ședința comitetului parohial ținută la 4 Septembrie 1905. 1—3 [55]

Pentru comitetul parohial:

Emilian Novacovioiu

învățător, preș. com. parohial

Nicolae Merghea

notar com.

În conțelegere cu mine: *Filip Adam*, protopresbiter.

Telefon comitat. 467. Anul întemeierii 1895.

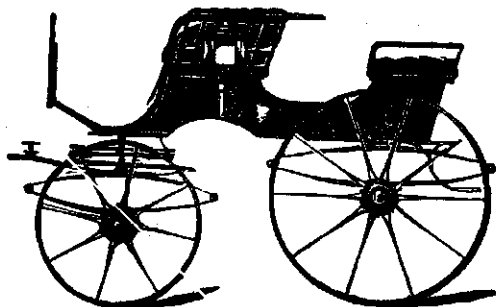
Iuliu Kardos

fabricant de trăsuri

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárváros),

Strada „Trei-regi“ (Dreikönigsgasse)

Nr. 14. (Casa proprie).

Mare depozit de trăsuri noi și vechi. Lucrări de făurit, rotărit, lacuit și șelărit, precum și reparături se primesc cu preț

ieftin

2—12 [54]

Francisc Bach

advocat

are onoare a anunța că s'a deschis

cancelăria advocațională

în Caransebeș strada Timișori Nr. 535.

3—3 [53]

Senegin

contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fl. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismului, recelelor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai înbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fl. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mișturarea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârțururile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fl. și 2 cor.**

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilic, morburile tinerețelor **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburii, precum, palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zaharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, droguri, legături și bandagerie, chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liquoruri, rum și altele. Tenri rusice, parfumuri, sapunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articuli cosmetice, oleu pentru păr, esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Ori-ce fel de articuli din braușă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

10—10 [45]

Cornel Demeter,

apotecar în Szászváros piața școlii Nr. 45.

Mersul Trenurilor

Valabil dela 1 Octomvrie 1905

Budapesta, gara de vest (ny. p. u.) — Verciorova

Stanga

Dreapta

P. I—III.	A. I—II	P. I—III	A. I—III	P. I—III	Or. Ex. I.	Stațiunile	Or. Ex. I.	P. I—III	P. I—III	A. I—III	A. I—III	P. I—III
630	940	1206	225	655	1130	p. Budapesta	s. 1250	715	.	115	630	950
829	249	305	815	755	443	p. Timișoara-Josefin	p. 803	945	s. 705	750	122	s. 1240
	350	426	924	916	545	s. Logoj	p. 646	610	507	620	1205	1100
		836	.	.	.	s. Buziaș	p.	639
		800	.	102	.	s. M.-Iliia	p.	147	.	.	716	716
147		.	147	.	.	p. M.-Iliia	s.	.	.	102	.	.
712		.	712	639	.	p. Buziaș	s.	836	.	.	307	307
887	358	436	929	929	547	p. Logoj	p. 644	559	502	614	1203	1043
947	450	557	1029	1042	632	p. Caransebeș	p. 602	459	400	531	1121	942
M. 411		740	.	1226	.	p. Domașnia-Cornia	p.	317	s. 1057M.	414	949	752
450		804	1209	1251	.	p. Iablanța	p.	246	1014	346	.	715
546	653	830	1230	112	328	p. Băile-Erculane	p. 345	217	340	327	854	644
653	718	853	1256	139	353	s. Orșova	p. 315	140	719	258	816	605
	732	.	120	239	907	s. Verciorova	p. 245	1250	.	218	746	.

Budapesta gara de vest (ny. p. u.) — Timișoara-Josefin — Baziaș

	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III		
	655	1010	940	830 225	p. Budapesta g. de vest	s. 115	710	630	715		
	605	1025	300	826	p. Timișoara-Josefin	p. 657	917	100	805		
	617	1037	312	838	s. Chișoda	p. 645	905	1248	733		
		520	.	713	p. Buziaș	s. 1030	.	.	1027		
	618	1038	313	838	p. Chișoda	s. 644	904	1247	751		
	645	1105	340	904	s. Jebel	p. 616	837	1219	723		
	930	.	609	510	s. Boca	p.	.	931	510		
		.	931	.	p. Boca	s. 930	.	609	.		
	650	1106	342	905	p. Jebel	s. 614	834	1218	716		
	701	1118	354	917	s. Voitec	p. 602	823	1206	704		
	1017	.	701	1155	s. N.-Bocșa	p. 340	.	855	355		
	340	855	.	355	p. N.-Bocșa	s. 1017	.	.	1155		
	707	1123	404	921	p. Voitec	s. 555	820	1158	654		
	808	1236	520	1021	s. Vêrșet	p. 451	716	1054	552		
	1250	.	1058	.	s. Timiș-Cubin	p.	330	.	135		
	1220	.	1027	.	s. Panciova	p.	341	.	155		
	341	830	155	.	p. Panciova	s. 745	1220	.	1027		
	330	.	135	.	p. Timiș-Cubin	s.	1250	.	1058		
	818	1250	547	1029	p. Vêrșet	s. 443	706	1049	530		
	845	121	618	1033	s. Jasenova	p. 414	637	1020	459		
	1120	.	832	1255	s. Oravița	p. 225	.	820	315		
	256	.	1150	.	s. Anina	p.	.	444	1035		
		444	1055	.	p. Anina	s.	256	.	1150		
		820	315	.	p. Oravița	s.	1130	.	832		
	851	131	625	1058	p. Jasenova	s. 406	630	1012	435		
	925	208	702	1135	s. Baziaș	p. 328	550	925	400		

Observări: Oarele, ce stau de a stanga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta, de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex. = Trenul Orient-Expres. A. = Tren Accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mestecat. În rubrica stațiunilor: s. = sosește și p. = pleacă.